

IQ Samhällsbyggnad

2023-08-25

Boverket

remiss@boverket.se

Dnr 3680/2021

Remissvar Boverkets förslag till föreskrifter om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader

IQ Samhällsbyggnad har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerad remiss. Vi tackar för möjligheten och lämnar härmed nedan följande synpunkter.

IQ Samhällsbyggnad menar att den föreslagna regelmodellen i huvudsak är bra och de förändringar som denna regelmodell kan medföra är ett steg i rätt riktning mot ett förenklat och konsekvent regelverk. Det finns förhoppning om att Möjligheternas byggregler kan leda till en bättre flexibilitet, däremot finns oron att frihetsgraden i stället kan leda till för smala och nischade projekt som kommer bli än svårare att längre fram ändra. Vi saknar också ett helhetstänk kring flexibla lösningar och cirkulär ekonomi. Det som byggs idag måste vara hållbart över tid. Det nämns i konsekvensanalysen men avspeglas bara i vissa delar av förslaget. Det borde genomsyra hela Möjligheternas byggregler för att värna om ett hållbart resurstänk.

Vikten av ett enhetligt regelverk är stor, och vi ser att detaljeringsgraden skiljer sig åt mellan olika delar i regelverket. Dessutom har kravnivåer förändrats och i vissa fall blivit högre medan andra tagits bort. Vi är oroad att problemet med olika tolkningar av regelverket i olika kommuner kommer kvarstå. Vi hade önskat en bättre helhetssyn på regelverket för att underlätta för användaren.

IQ Samhällsbyggnad hoppas att det nya regelverket som utlovat kommer gynna innovation, dels i nya lösningar men också i hur vi bygger. Vi ser att regelverket idag utgår från hur vi brukar göra och hoppas att Boverket ser över så att också innovativa nya boendeformer inte hindras utan möjliggörs inom Möjligheternas byggregler, till exempel bo- och byggemenskaper, delningsbostäder, generationsboenden med flera. Vi hoppas också att det nya regelverket kommer underlätta för effektivare och bättre användning av det befintliga beståndet samt hjälpa sektorn att undvika onödiga rivnings- och materialkostnader. Så länge funktionen enligt nya regelverket uppfylls borde det inte krävas lika krav som vid ombyggnation eller ändrad användning som vid nybyggnation. Här ser vi dock också risken att bedömningarna blir olika beroende på vilken handläggare och i kommuner projektet genomförs.

IQ Samhällsbyggnad är övertygade om att digitaliseringen som verktyg är avgörande för att svara mot målsättningarna med ett hållbart byggande och även mot andra mål med Möjligheternas byggregler. Det är viktigt att digitaliseringen av byggregler görs så att de blir maskintolkningsbara för att möjliggöra automatisk regelkontroll & effektivare

informationsutbyte. Främjandet av digitalisering har dessutom pekats ut i modellen för de nya byggreglerna. Remisserna av Möjligheternas byggregler svarar inte mot behoven av digitalisering och de ambitioner som finns i sektorn med en ökad digitaliseringsgrad.

IQ Samhällsbyggnad har uppmärksammat samhällbyggnadssektorn oro för att tidsplanen för Möjligheternas Byggregler upplevs svår att få ihop. Dels för att olika delar av regelverket behandlas vid olika tillfällen, dels för att de olika delarna är direkt beroende av varandra och för att ett projekt oftast berör hela eller i alla fall näst intill alla delar av byggreglerna.

Dessutom pågår det fler andra processer som med säkerhet kommer påverka Möjligheternas byggregler inom en snar framtid, så varför inte invänta arbetet med EPBD som troligen kommer innehålla mer än bara energi, förslaget om Certifierade Byggprojekteringsföretag som också är på gång och så det nya regeringsuppdraget om lättnader kopplat till studentlägenheter. Processen med Möjligheternas byggregler borde vara iterativ och implementeringstid kommer behöva vara längre än vad som är föreslaget.

Om samhällsbyggnadssektorn ska kunna ta det ansvar som nu krävs så behövs mer tid, en längre övergångsperiod. Då gapanalysen som visar på vad som nu behöver omhändertas utanför regelverket presenterades så sent som i samband med remisseminarierna så har tiden varit för knapp för att fortbilda och möjligheten att ta över delar av ansvaret är inte på plats. Dessutom behöver SIS hinna bemanna kommittéer, sektorn samordna sig och verifieringsorgan ha börjat jobbat.

IQ Samhällsbyggnad menar att implementeringstiden dessutom bör säkerställa att processerna vid tillämpningen i byggprocess och i relationen mellan byggherre och byggnadsnämnd fungerar. Det vore idé att under denna tid se över och följa upp ett antal "bygglovsprocesser" enligt nya regelverket för att verifiera och konkretisera vilka gränssnitt som absolut inte fungerar för att komma med konkreta åtgärder vad som behövs säkerställas av sektorn.

Den nya regelmodellen ger sektorn en ny roll och vi har uppmärksammat att oron över vem som kommer att företräda de allmännas intresse växer i sektorn, är inte det staten i och förlängningen Boverket som borde göra det. Frågor om vem ska ha mandat att samordna sektorn och vem som kommer att få stämpa ok på en standard med trovärdighet ställs men utan svar. Vi ser att behovet av att kvalitetssäkra en branschstandard kommer att öka. För att lyckas med det kommer det krävas mer tid, mycket mer vägledning och stöttning på olika nivåer, inte minst från Boverket.

IQ Samhällsbyggnad menar att det rimliga är att den part som formulerar ett krav även anger hur kravets uppfyllande ska verifieras, eller åtminstone belägger att det över huvud taget är möjligt att på ett objektivt sätt verifiera uppfyllandet av ett specifikt krav, innan kravet blir en föreskrift. Det är därför problematiskt att det enbart ska ligga på samhällsbyggnadssektorn att ta fram metoder för att verifiera ett krav är uppfyllda.

Vi välkomnar att branschen ges ett ökat ansvar för kvaliteten på det byggda och att möjligheterna till innovation ökar. Samtidigt finns uppenbart risken att den nya regelmodellen kan leda till en ökad variation i vad som anses vara en godtagbar lösning mellan olika handläggare och kommuner. Riskerna är stora med att ansvaret för verifieringsmetoderna läggs på samhällsbyggnadssektorn och att det fortsätter att vara upp till enskilda byggnadsnämnders godtycke att avgöra om Boverkets krav är uppfyllda eller ej.

Allmänna råd är idag gratis och tillgängliga för alla, det kommer finnas utmaningar i att standarder inte kommer vara lika tillgängliga. En SIS-standard kostar tex pengar och det kan leda till problem för små aktörer då det blir dyrare att göra rätt.

Att frågan om verifiering nu landar på sektorn är stor en utmaning. Standardiseringsarbetet och arbetet med branschnormer, handböcker samt andra godtagbara lösningar kommer vara oerhört viktigt och det blir avgörande att olika nivå av standardisering godkänns. Dessutom finns en oro för att starka särintressen kan komma att prägla standardiseringen vilken kan leda till snedvriden konkurrens.

Avslutningsvis ser vi ett behov av en annan samarbetsprocess med bygglovsmyndighet än den som är idag, där det kommer bli viktigare att ha tidig dialog med handläggare för projektet och att till exempel byggnadsinspektör deltar i ett tidigare skede för att förankra tekniska lösningar. Vi saknar också hur de olika funktionskraven ska viktas mot varandra. Det är klart att kraven enligt reglerna är lika viktiga, men i praktiken prioriteras det mellan dom redan idag. Vi är oroad för att tidplanen är för snäv för att bransch, de kommunala handläggarna och byggnadsnämnderna ska hinna utbildas och hitta formen för det nya arbetssättet tillsammans.

Anita Aspegren

VD, IQ Samhällsbyggnad

Om IQ Samhällsbyggnad

IQ Samhällsbyggnad är en unik medlemsorganisation för företag och organisationer i samhällsbyggnadssektorn som är intresserade av forskning och innovation. Vi kombinerar forsknings- och innovationsfrågor med gränsöverskridande samverkan och verkar i skärningspunkten mellan näringsliv, politik, civilsamhälle och akademi. Tillsammans skapar vi i IQ Samhällsbyggnad samhällsnytta genom ökad kompetens och fler innovationer inom samhällsbyggandet. Vi gör detta genom att i tät dialog med våra medlemmar och det omgivande samhället.

Då IQ Samhällsbyggnad är en organisation med bredd – med 100 medlemmar från hela samhällsbyggnadssektorn – för vi hela sektorns talan när det gäller FoI-frågor. Förankringen inom branschorganisationerna är därtill mycket god, och med tanke på den mängd aktörer som dessa organisationer i sin tur företräder, kan IQ Samhällsbyggnad indirekt sägas företräda långt fler medlemmar än de 100 aktörerna. Läs mer om oss på www.iqs.se.